

Hayatta en çok babamı sevdim

Köyümüzde “Küpçü Koca” olarak bilinen **rahmetli dedem Çanakkale gazisi idi**. Dediğine göre, istihkamlarda **iki askere bir tüfek** vermişler, o da her seferde tek atış yapıyor. Namluyu kundaktan ayırıyorsun, fişeği namluya sürüyorsun ve tetiği çekip tek el ateş ediyorsun; sonra aynı işlemi tekrar ediyorsun. Arkadaşı vurulunca dedem tüfeği kapıp tetiği çekiyor, ama namluda mermi yok. Üzerine doğru koşup gelen düşman askeri tabanca ile sağ göğsünden vuruyor. Siniri zedelendiği için sağ el parmakları avuç içine doğru bükülüp kalıyor ve bir daha da açılmıyor.

Merhum babam kırkdokuz ay askerlik yapmış. Önce topçu olarak yirmidört ay askerlik yapıp terhis olmuş. Elmadağ Barut Fabrikası’nda işe girmiş. Kıtlik yılları olduğu için amcam iki eşekle Polatlı’ya gidip iki çuval buğday getirmiş. Bir yarım lağa (yirmi litrelik teneke kutu hacminde) buğdaya yirmiiki lira ödemiş. Babam bir aylık maaş olarak yirmialtı lira almış. Dedem, babama tavsiyede bulunmuş: “Fabrikada bir yıl çalışacaksın, onbeş teneke buğday kazanacaksın. Halbuki, elli dönüm tarla eksen ve bire üç verse, elli teneke buğday elde edersin.” Bunun üzerine babam işi bırakmış.

1941 baharında Hitler Yunanistan’a saldırınca bizde de seferberlik ilân edilmiş, fabrikada çalışanlar mühimmat üretimine devam etmişler; fakat babam hem askerden yeni terhis olduğundan ve hem de fabrikada çalışmadığından tekrar askere alınmış. Kırklareli’nde yirmibeş ay ilâve askerlik yapmış. “Haftada bir gün kamyonla ekmek gelirdi. Herkese torba içinde yedi tane yuvarlak ekmek verirlerdi, ranzanın başına asardık torbaları ve **her gün bir adet ekmek** yerdik. Başka katık yok ve her gün için her askere bir ekmek”, derdi.

Murat Bardakçı bir köşe yazısında, Mecliste bir soru önergesine Millî Savunma Bakanı Hulûsi Köymen’in cevap olarak sunduğu zapta göre **1939-1945 yılları arasında soğuk, gıdasızlık ve hastalık yüzünden 22 bin 663 askerimizi kaybettiğimizi**, bildirmiştir. Hastalanıp ta hava değişimi ile izinli olarak memleketlerine ve evlerine giden ve orada ölen asker vatandaşların sayıları bu rakama dahil değildir.

49 ay askerlik yapan babam ve 4 ay askerlik yapan ben

Daha sonra babam Barut Fabrikası’ndan emekli oldu. Fabrikada çalışırken, yazın başkalarının ekin tarlasını ‘kesene’ye alır; işten çıkınca yürüyerek tarlaya gelir, karanlık bastırınca kadar tırpanla ekin biçer, ortalık ışyınca tekrar tırpan sallar ve mesai vakti yaklaşınca yürüyerek fabrikaya giderdi.

Dokuz çocuk yetiştirip evlendirdi. Evimizin duvarındaki gömme dolapta **gelir-gider defteri** vardı. Ay bazında tüm gelirleri ve giderleri bana yazdırır; ay sonunda ve her yılın sonunda toplam gelir ve giderlerin hesabını yaptırırdı. Ömrünün son yıllarında birgün kendisine sordum:

- Baba, senden borç para alan çok kişi hatırlıyorum. Peki, sen hiç borç aldın mı?

Gülerek cevap verdi: “Hayır, bu yaşa kadar (90’ı aşmıştı) kimseden borç para almadım.”

Altmışlı yaşlarında babamla birlikte kendi ekimimizi biçiyorduk. Öğlen oldu, alıç ağacının gölgesinde oturup, heybedeki azığı çıkarttım. Tandır ekmeği, yoğurt, reçel ve domates vardı. Babam, yoğurdu ayran yapıp içine ekmek doğradı ve başladı kaşıklamaya.

- Baba, dedim, şunlardan da ye, ihtiyar adamsın, harcadığın enerjiyi alman lâzım.
  - Ayranda enerji yok mu?
  - Ne olacak, sadece su; hararetlenmişsin, ha bire kaşıklayıp duruyorsun.
  - Peki suda enerji yok ta barajlardan nasıl elektrik sağlıyor ?
  - “Barajlarda su birikiyor, belli bir yükseklikten düşerek santraldaki türbini çeviriyor” diyerek, başladım anlatmaya.
  - “Ben de aşağıdan yukarı yemiyorum ki, **ağızla midem arasındaki yüksekliğin verdiği enerji bana yeter**” deyip, ayranla ıslanarak yumuşamış ekmeğin parçalarını kaşıklaymaya devam etti.
- Teknik Eğitim Fakültesinde yarı-zamanlı öğretim görevlisi olarak türbin güç hesabını anlatırken, ilkokulda bile okumamış babamın arifane cevabını hatırlatırdım öğrencilere.

***

Babam irticalen şiir söyleyebilen, hazır cevap ve nüktedan biriydi. Çeşitli renkte, koku ve lezzette meyveleri yerken hep “**fikir-zikir-şükür**” halinde olurdu. Rahmetli anam da her bir işi yaparken “bismillah” der, sabah namazından yatsıyı kılıp yatana kadar sessiz sedasız sürekli meşguliyet içinde olurdu. Bir ortaokul arkadaşım, “sizin evde ne güzel bir sükunet ve huzur var; bizde babam sürekli bağıırır, çağırır” derdi.

Ben Libya’ya çalışmaya gittiğimde bir müddet çocuklar köyde kalmıştı. Ramazan gelince anam sahurda “tandır böreği” yapmış. Mübarek günde yenir deyip fazla yapmış ve ilk sahurda çoğunu yemişler. Anam, artan börekleri ikinci sahurda ısıtıp yine sofraya koymuş. Üçüncü gün, son kalanları “şunları yiye de bitsin” diye annem sofradakilerin önüne sürünce, babam suskunluğunu bozmuş:

- Ula avrat, **şimdi bunları bitireceğiz de bayrama ne yiyeceğiz!**

Rahmetli babam mide rahatsızlığından çok çekmişti. Mide ağrılarının çok arttığı bir gün Ankara Dışkapı SSK hastanesine gelmiş. Rahatsızlığını belirtip muayene olmak istediğini bildirince müracaattaki genç bayan birtakım sorular sorup kaydetmiş ve iki ay on gün sonrası için tarih vermiş. Babam bankodaki açıklığa doğru eğilip:

- Evlâdım, sen yanlış anladın galiba!
- Neyi amca?
- **Ben buraya boşanma davası açmaya gelmedim.** Ben ağrıdan duramıyorum, sen iki ay sonrasına randevu veriyorsun!

Libya’dan kesin dönüş yaptığımda kardeşim, babamın ülser ağrılarının çok fazla olduğunu, fakat yaşlı olduğu için doktorların ameliyat yapamadıklarını söyledi. Yüksek İhtisas Hastanesi mide hastalıkları bölüm başkanı ile görüştüm: “Babamın mide ülserinden rahatsız olduğunu, şeker ve tansiyon gibi sıkıntılarının bulunmadığını, fakat seksen yaşında olduğunu” söyleyince, “Dediğin sıkıntılar yoksa yaş önemli değil, ben ameliyat yaparım” dedi. Hemen babamı alıp Ankara’ya getirdim. Hastanede sabah doktoru beklerken, gece ağrıdan dolayı uyuyamamış olan babam, kanapede otururken bastona dayanıp uyukluyordu. Bir ara bana dönüp doktorun adını sordu, “Musa” deyince, şiirle tamamladı:

“Doktorun adı Mûsa
Hastanın elinde âsa
Yaşı oldukça fazla
Boyu da biraz kısa”

Gerekli testler yapıp aynı gün ameliyat oldu. Refakatçi kabul etmiyorlarmış, ameliyat sonrası yirmidört saat yoğun bakım ve sonrasında hastane odasına alıyorlarmış. Odasına çıktığını öğrenince, hemen hanımı alıp ziyaretine gittim. Yatağında serili yattığını düşünerek odaya girince şaşırdım: Yatağın başucuna yastık koyup oturmuş tespih çekiyor;

- Oooo baba, maşaallah çakı gibisin!
- **Kılıçlıktan çakıya mı düştük** he herif!
Sabah başhekim, yanında genç doktorlarla hastaları ziyaret ederken babama sormuş:
- Nasılsın Hacım?
- Teşekkür ederim, doktor bey. **Hazreti Musa’nın asısından fertler, senin neşterinden dertler kurtuluyor!**

Başhekim Musa Bey, gülererek genç doktorlara dönmüş: “Görüyorsunuz iyi olacak hastayı!”

***

Ramazana birkaç gün kala köye gidip, eşimle birlikte babamı ziyaret etmiştik. Ankara'ya dönüş için kendi eşyalarının da hazırlanmaya başladığını farkeden babam: “- Ne oluyor?” dedi. Ben: “- Baba mübarek Ramazan geliyor, Ankara'ya gidelim, sahurı iftarı birlikte yaparız.” deyince, cevap verdi:

“- Ben, onbir ay evimin kapısını kapatmamışım, mübarek Ramazanda mı kapatacağım!?”

“- Bu yaşta (90 yaşını geçmişti) yemek yapacaksın, bulaşık yıkıyacaksın.” şeklindeki açıklamama şaşkınlık gösterdi:

“- Allah, Allah! Ben **musluğu açıyorum, su akıyor; çakmağı çakıyorum İpragaz yanıyor. Artık yemek yapmayı, bulaşık yıkamayı da mı işten sayalım!**”

Rahmetli anamın 1992'de vefatından sonra, babam 19 sene daha yaşayarak 2011 yılında 95 yaşında rahmet-i Rahman'a kavuştu. Ruhu şad olsun.

Köyümüzden, emekli astsubay Abidin Keser babamı şöyle anlatıyor:

Halil İbrahim Amca

Her tavrın bir örnek, her sözün ibret Yüzünde asalet, gönlünde servet Seninle yaşamak belki de nimet Sen bu köyün direğisin İbrahim amca >	Girsem camimizde ön safta sensin Bir dost ölse son görevde yine sen Elinde bastonun Musa gibisin Kötülükler senden irak İbrahim amca
Yaşın seksen olmuş, doksan olmuş fark etmez Aklın hala dipdiri İbrahim amca Yüzün buruşsa da gözün kaysa da Dilin söyler doğru sözü İbrahim amca	Bir söz açsak geçmişlerden bahsetsek Sanki, anlatırsın yaşamışsın dün gibi Bazı sözün yakar bizi kavurur Savurursun cahilleri sanki kül gibi
Ne çileler çekmiş, neler görmüşsün Anayı, babayı, eşi gömmüşsün Kardeşler ölünce yalnız kalmışsın Yine de kadere razısın İbrahim amca	Bir gün hak baki olup da sen de gidersen Bir çınar devrilir bizim orada Bilmem kime sorsam, kimden öğrensem Cahillerle kalırmıyız İbrahim amca

***

- **Asker görünce ağlardın (Mehmet Çınarlı)**

-Çanakkale gazilerinden rahmetli babam

Osman Çınarlı'nın aziz ruhuna-

Asker görünce ağlardın, sıralar hâlinde giden; Neler geçerdin bilmezdim hâfizandan, hayâlinden. >	Şehit arkadaşlarıyla, belki, beraber olurdun; Son sözlerini dinlerdin yaralarını sararken.
“Cehennemden içindeyken korku aklına gelmezdi, O nasıl askerdi, oğlum, sizlere anlatamam ben!”	‘Annem beni yetiştirdi, bu ellere yolladı’ der, Düğüne gidermiş gibi, ölüme giderdi erken.’
Asker görünce ağlardın, kederli, soluk benizli; Mehmed'i mi düşünürdün, Kafkas'ta açlıktan ölen?	Sen, mucize kabilinden, cephelerden sağ dönmüşsün; Karlı Toros Dağları'nda devam edip gitti çilen.
Bütün hayatın boyunca çıkar peşinde koşmadın; Bu yanmış, yıkılmış yurda hizmet etmekte düşüncen.	Bilirdin vatan ne demek, düşman çizmesi ne korkunç; Bayrak görünce ağlardın, nazla direğe çekilen.

***

Gimat Gıda Toptancılar Sitesi'nde dükkânı bulunan ve kuruyemiş toptancılığı yapan bir komşumuz işyerini başkasına devrettiğini söyleyince, “Hazır işi çocukların devam ettirmeyi

düşünmediler mi?” diye sorduğumda şu cevabı vermişti: “Ben yaşlandım; ayçiçeğine gözlüksüz bakıyorum, taneler ufak görünüyor, gözlüğü takınca çok iri gözükmüyor. Bu iş bizden geçmiş... Çocuklarım ise asla istemediler, çünkü çocuklarımı ancak bayramlarda görebiliyordum. Sabah erken gidiyorum, uyuyorlar; akşam geç geliyorum, yatmış oluyorlar.

Her baba ister ki eve vaktinde gelebilsin, kapı açılınca paçasına sarılan yavrusunu kucağına alıp sevebilsin:

**“Ne olurdu her akşam eve gelince
Masal gözlü bir çocuk “Baba” deseydi.”**

İbrahim Halil Er, bir köşe yazısında “babaların çocuk hayatındaki rolünü” şöyle anlatıyor:

“Zor zamanlarımızda sığındığımız bir liman... Her zaman bize kol kanat geren en yüce varlık... Hiçbir şeye değişmeyeceğimiz, kıymetini genellikle yokluğunda anladığımız babamız... Babalarımız, canlarımız... Ama geçim kaygısıyla bizi unutan varlığımız... Biz büyürken aslında yanımızda olmayan, bizim nasıl büyüdüğümüzü görmeyen, ama aslında kalbi bizim için çırpın varlık...”

Aynı yazının devamında birtakım önerilerde bulunuyor: “Erkek çocuklar için **baba bir modeldir**. Baba, çocuğun hayatında bir kılavuz ve rehber olmalıdır... Araştırmalar sonucu, baba yokluğu veya babanın uzun süre olmamasının çocuğun kişiliğini olumsuz etkilediğini ve onu daha saldırgan, hırçın bir hale getirdiğini göstermektedir.”

Çarpık bacaklı bir çocuk olarak Can Yücel, bir devin ardından koşar gibi babasına yönelik ve kavuşma arzusunu şöyle anlatır:

Bilmezdi ki oturduğumuz semti, Geldi mi de gidici -hep, hepp acele işi!- Çağın en güzel gözlü maarif müfettişi. Atlasan bakardım nereye gitti, Öyle öyle ezber ettim gurbeti.	En son teftişine çıkana değin Koştururken ardından o uçmaktaki devin, Daha başka tür aşklar, geniş sevdalar için Açıldı nefesim, fikrim, caneğim. Hayatta ben en çok babamı sevdim.
---	--

***

Düşündükleri ve yazdıkları sebebiyle hayatının önemli bir kısmı hapisanelerde geçen Necip Fazıl, oğlu Mehmed'e zindandan mektup yazarak hasbihal ederken, diğer yandan yarınlar için umutlu olmasını nasihat eder:

Zindan iki hece, Mehmed'im lâfta! Baba katiliyle baban bir safta! Bir de, geri adam, boynunda yafta.. >	Halimi düşünüp yanma Mehmed'im! Kavuşmak mı? .. Belki... Daha ölmedim!
Avlu... Bir uzun yol... Tuğla döşeli, Kırmızı tuğlalar altı köşeli. Bu yol da tutuktur hapse düşeli..	Git ve gel.. Yüz adım.. Bin yıllık konak. Ne ayak dayanır buna, ne tırnak!
Bir âlem ki, gökler boru içinde! Akıl, olmazların zoru içinde. Üstüste sorular soru içinde:	Düşün mü, konuş mu, sus mu, unut mu? Buradan insan mı çıkar, tabut mu?
Bir idamlık Ali vardı, asıldı; Kaydımı düştüler, mühür basıldı. Geçti gitti, birkaç günlük fasıldı.	Ondan kalan, boynu bükük ve sefil; Bahçeye diktiği üç beş karanfil...
Müdür bey dert dinler, bugün 'maruzât'! Çatık kaş... Hükûmet dedikleri zat... Beni Allah tutmuş, kim eder azat?	Anlamaz; yazısız, pulsuz, dilekçem... Anlamaz; ruhuma geçti bilekçem!
Saat beş dedi mi, bir yırtıcı zil; Sayım var, maltada hizaya dizil! Tek yekûn içinde yazıl ve çizil!	İnsanlar zindanda birer kemmiyet; Urbalarla kemik, mintanlarla et.

Somurtuş ki bıçak, nâra ki tokat; Zift dolu gözlerde karanlık kat kat... Yalnız seccâdem yününde şefkat;	Beni kimsecikler okşamaz mâdem; Öp beni alnımdan, sen öp seccâdem!
Çaycı, getir, ilâç kokulu çaydan! Dakika düşelim, senelik paydan! Zindanda dakika farksızdır aydan.	Karıştır çayını zaman erisin; Köpük köpük, duman duman erisin!
Sükût... Kıvrım kıvrım uzaklık uzar; Tek nokta seçemez dünyadan nazar. Yerinde mi acep, ölü ve mezar?	Yeryüzü boşaldı, habersiz miyiz? Güneşe göç var da, kalan biz miyiz?
Ses demir, su demir ve ekmek demir... İstersen demirde muhali kemir, Ne gelir ki elden, kader bu, emir...	Garip pencerecik, küçük, daracak; Dünyaya kapalı, Allaha açık.
Ana rahmi zâhir, şu bizim koğuş; Karanlığında nur, yeniden doğuş... Sesler duymaktayım: Davran ve boğuş!	Sen bir devsin, yükü ağırdır devin! Kalk ayağa, dimdik doğrul ve sevin!
Mehmed'im, sevinin, başlar yüksekte! Ölse de sevinin, eve dönsük de! Sanma bu tekerlek kalır tümsekte!	Yarın, elbet bizim, elbet bizimdir! Gün doğmuş, gün batmış, ebed bizimdir!

***

• **Babamın nasihatı (Evliya Çelebi):**

- Oğul! Adam yoksul olur, besmelesiz yemek yeme.
- **Kötüye yoldaş olma**, zararını çekersin.
- **Sen yürü ileri, gözüm! Kalma geri.**
- **Yârân payına göz dikme.** Bir şey komadığın yere el uzatma.
- **İki kişi konuşurken dinleme.**
- Ekmek ve tuz hakkını gözet.
- **Nâmahreme bakıp ihânet etme.**
- Dâvetsiz bir yere gitme. Gidersen emin olduğun yere namuslu kimseye git.
- **Sır sakla.**
- Her mecliste işittiğin sözleri aklında tut.
- Evden eve söz taşıma.
- Kötülemeden, dedikodudan, fenalıktan uzak ol, ahlâklı ol.
- **Herkesle iyi geçin. İnad ve kötü sözlü olma.**
- Senden büyüklerin önünde gitme. İhtiyarlara hürmet et.
- Daima temiz ol.
- **Haram ve yasak edilen şeylere yaklaşma.**
- Beş vakit namaza devam edip, iyi hal ile tanınarak, ilim ve faziletle meşhur ol.
- **Oğul! Her zaman geniş kalbli ve hoş meşreb ol.**
- Beraber bulunduğun vezirler ve âyâna varıp dünya için bir şey isteme ki seni küçük görmeyeler.
- Rıza lokmasıyla yetin. Eline geçen malı da israf etme.
- **Kanaatle geçin. "Kanaat, tükenmez hazinedir"** demişler.
- Dünyalık akçeyi lokma ve hırka için saklayıp nâmerde muhtaç olma.
- Geleceğin ve sonun hayır olup düşman şerrinden emin olasın.
- Allahu Teâlâ yardımcın olsun.
- **Dünyada selâmet ve emniyet, son nefesinde iman bulasın.**
- Hz. Peygamberin sancağı dibinde haşrolasın.

***

- **Babadan Oğluna Öğütler** (*John Minum, Bütün Dünya*)

Sevinçlerini sakın erteleme.

Her gün otuz dakika yürüyüş yap.

Çocukların adalet sözcüğünü duyduklarında seni anımsayacak gibi yaşa.

Kaybedecek şeyleri olmayan insanlardan kork.

Kendini ve başkalarını affetmesini bil.

Ucuz araba kullan ama alabileceğin en güzel evi al.

Adam gibi üç fıkra öğren.

Her yemekten önce şükret.

Bir arkadaşına gizini açmadan önce iki kez düşün.

Gözünün önünde hep güzel şeyler bulundur.

İlk yardımı öğren.

Biri seni kucakladığında ilk bırakan sen olma.

Her gün altı bardak su içmeyi unutma.

Seni seven insanları koru.

Zor da olsa **ailenle tatil yapmak için herşeyi dene**, çünkü bu tatildeki anılar yaşamının en değerli anlarından biri olacak.

Başarıyı iç huzura kavuştuğun, sağlıklı olduğun ve sevildiğin zaman değerlendir.

İyi evliliğin iki şeye bağlı olduğunu unutma, birisi doğru insanı bulmak, ikincisi doğru insan olmak.

Ebeveynlerini, eşini ve çocuklarını eleştirmek istediğin zaman dilini ısır.

Sevimsiz olmayacak biçimde ayrı düşüncede olmayı öğren.

Cesaretli ol, yaşamına geri baktığın zaman yaptıkların için değil yapmadıkların için üzüleceksin.

Çok mükemmel bulduğun bir düşünceyi başkasının engellemesine izin verme.

Keyifsizliklerini açığa vurma.

Evliliğini güzelleştirmek için her gün bir şeyler yapmaya çaba harca.

Nasıl bir duygu olduğunu öğrenmek için 24 saat kimseyi ve hiçbir şeyi eleştirme.

İyilik dolu bir sözü ve iyiliğin etkisini asla küçümseme.

Çocukların hakkında başkalarına iyi şeyler söylerken çocuklarının seni duymasına izin ver.

Güç, sahip olduğun mallarla ilgili değildir, unutma.

Biriyle tanıştığın zaman elini uzat ve adını söyle ama bil ki bunu aklında tutamayacaktır.

Kalem ve not defterini hep yanında taşı.

Zaman ve sözcükleri boş yere harcama, ikisi de çok değerli.

Senden az ya da çok parası olanlarla paran hakkında konuşma.

Bir şeyi elde etmek için çok güç harcadıysan tadını çıkarmak için zaman ayır.

Bir kişinin kahramanı ol.

Neyi ve kimi desteklediğini insanlara söyle.

Yolculuğa çıktığında cüzdanının içinde sana ait sağlık bilgileri, ev adresin ve telefon numaran olsun.

***

- **Babayla oğul arasında** (*Sezai Karakoç*)

Sellerin sürüklediği kuzuları aynı sulara kapılmış insanlar değil, selin dışında kalabilmiş kişiler kurtarabilir.

Ancak önceden gemisini hazırlamış bulunan Nuh kurtarır insanları birdenbire bastıran bir tufandan.

Suya ateşle karşı çıkılmaz. Coşkun su ateş kayalarını bile ilkin söndürür sonra sürükleyip alıp götürür.

Suya gemiyle karşı çıkacaksın. Su istese de istemese de omuzlarında taşıyacak gemiyi. Suyun üstünde suyla beraber akacaksın, sularda yuvarlananları teker teker kurtaracaksın.

Bir öfke ve kızgınlık karşısında başarı ne öfkede, ne de yalvarışta; ağırbaşlılıkta, samimi olmakta, öfkelinin derdine, o derdin özüne, gerçeğine yürekten eğilmekte.

Dost yalvarmaz, insanı arkasından da vurmaz, hakikatı söyler o kadar. Gerçek neyse onu söyler, fedakârlık gösterir, yardım eder. Hak neyse onu teslim eder, hak olmayanı da kesinlikle reddeder. **Yalana ve hileye sapsapmaz. Korkuya düşmez. Kızgınlık ve öfkeye de kapılmaz.**

Çocuk babasına başkaldırırsa, baba onu tepelemez. Ona yalvarmaz da. Ta yüreğinden gelen bir hareketle baba olduğunu hatırlatır ona.

Oğulu yola getiren, ne şu ne bu, kendi oğlunun halinden acı çeken ve belki de bu acısını kimselere söyleyemeyen, **çocuğunun bu halinden kendini suçlu gören babanın samimi ıstırabıdır.**

Oğulla baba arasındaki bağdan farksızdır devletle gençlik arasındaki ilgi.

Oğul, ayağa kalkmışsa, baba, oğulu kurtarmaktan başka bir şey düşünmemelidir.

***

- **Muhammed İkbâl** (*Hüseyn Hatemi*)

Muhammed İkbâl'in bir şiirinde bahsettiği şu olay, babası Şeyh Muhammed Nûr'un samimi ve dindar bir müslüman olduğunu, babasının manevî cephesini ve bugün Batı Pakistan sınırları içindeki Pencab'da doğan İkbâl'in; aile ocağında nasıl eğitildiğini göstermesi bakımından anılmaya değer:

“Bir dilenci, kapımıza musallat olup, ardarda vurmakta idi. Çok kızdım ve bir sopayı kafasında kırdım. Dilendikleri, koynundan yere döküldü. Akıl, gençlik çağının başlangıcında eğriyi-doğruyu düşünüp ayıramıyor.

Benim sert mizaçlı olduğumu gören babam incindi, yüzündeki lâleler soldu. Dudağından yanık bir ah döküldü. Göğsü içinde gönlü çırpındı. Gözünde bir yıldız belirdi ve aktı. Kirpiklerinin ucunda bir ıslaklık parladı ve oradan yere düştü.

Güz gelince, yuvasında kuş seher yelinden nasıl titirse, gafil canım tenimde öyle titredi. Sabır Leylâsı otağımdan çıkıp gitti. (Babam) dedi ki:

- **Yarın, Resûl-i Ekrem'in (s.a.) ümmeti, Alemlerin Rabbi'nin huzurunda toplandığı zaman,** Resûl-i Ekrem'in (s.a.) seçkin ümmetinin gâzileri, O'nun yüce Hikmet'inin hafızları, dinin hucreti olan ve milletin göğünde yıldız gibi parlayan şehitler, gönlü yaralı zahitler ve âşıklar, âlimler ve utanç içindeki günahkârların topluluğu içinde **bu dertli biçarenin inleyişleri ya yükselirse?** Sıratın bineksiz geçilebilir mi? **Resûl-i Ekrem (s.a.) bana derse ki:**

- **Allah, sana müslüman bir genç emânet etti. Ne var ki, o, benim mektebimden nasip alamamış.** Bu kolay işi bile becerememiş, yani **o toprak yığını insan haline getirememişsin,**

- **Buna karşı ben nasıl cevap vereyim? Ne söyleyeyim?” Kerim bir insan olan babam beni yumuşak sözlerle kınarken ben de utanç içinde kalmış, pişmanlık duyuyor, başışlanmamı umuyordum.** (Babam yine diyordu ki):

- **Evlâdım, biraz düşün ve gözünün önüne getir, insanların en hayırlısının ümmeti toplanmış. Ben de bu ak-sakalım ile oradayım ve korku ile ümit arasında titriyorum. Babana bu yakışıksız cefâyı yapma. Efendisinin önünde kulunu rüsvâ etme. Sen, Mustafa'nın dalından bir goncasın. Mustafa'nın baharının yeli ile gül haline gel. Onun baharından renk ve koku; onun ahlâkından bir nasip almak gerek!”**

Bir babanın, dilenciye yapılan kötü muameleden böyle müteessir oluşu ve oğluna verdiği öğütler, İkbâl'in aile içinde nasıl bir eğitim gördüğü hakkında iyi bir fikir verir.

Yine İkbâl, her sabah namazından sonra Kur'an-ı Kerim okuduğunu ve babasının da her sabah “ne yapıyorsun?” diye sorup aynı cevabı aldığını, nihayet birgün bu sorunun tekrarlanmasındaki maksadı öğrenmek isteyince, babasının “**Kur'an-ı Kerim'i, Cenab-ı Hak'dan henüz iniyormuş gibi okumalısın!**” dediğini anlatır.

İkbâl yüksek tahsilini tamamlamak için 1895 yılında Lâhor'a gitti. Şiir istidadı gençliğinden itibaren belirmişti... 1905 yılında İngiltere'ye gitti. **Cambridge'de hukuk ve felsefe tahsilini tamamladı. Almanya'ya giderek Münih üniversitesinden doktora aldı.**

İkbâl, Batı'dan lâhor'a dönerken gözleri kamaşmış ve benliğini yitirmiş bir taklitçi olarak değil, Batı'nın iyi ve kötü taraflarını tartıp değerlendirmeye çalışmış bir mütefekkir olarak dönüyordu. Kendinin de çok sevdiği bir benzetme ile, **Batı'nın yaktığı Nemrûd ateşi, Hazret-i İbrahim'e**

olduğu gibi, O'nun için de serin ve esen olmuş; yurduna yanmış ve mahvolmuş olarak değil, bilenmiş ve güçlenmiş olarak dönmüştü.

“Frenk hakimlerinin dersi aklımı arttırdı.

Nazar sâhiplerinin sohbeti de gönlümü parlattı, tutuşturdu.”

İkbal, Pakistan'ın kuruluşunu -dünya gözü ile- göremeden vefat etti. Ölümünden kısa bir süre önce şu kıt'ayı okuduğu nakledilir:

“Giden neş'e geri gelir mi gelmez mi?

Hicaz'dan bir nesim eser mi esmez mi?

Bu fakîr'in vakti sona erişti

Sırlara vâkıf olan biri yine gelir mi gelmez mi?”

O, yüzünü kibleye dönmüş olarak bu mısraları okurken yanında bulunanlar ağlıyorlardı. Doktorlara: Ömrümün son dakikaları erişmiştir, boş yere zahmet çekmeyiniz!” dedi ve dostlarına da dedi ki: **Sevgili'ye kavuşma ânımda ağlayacağınızı beklemezdim.** Unutmayın ki, şu anda ölümle karşılaşan mü'min bir kişidir; ve ölüm; Tanrı erinin elinde; ölürl!” Sonra da şu beyti okudu:

Mü'min kişinin alâmetini sana söyleyeyim

Ölüm gelip çatınca, dudağında bir tebessüm belirir”

Mü'min kişiler için ölümün acıklı veya korkunç bir olay değil, bil-akis başarıyla verilmiş bir imtihanın sonu ve daha güzel bir hayatın başlangıcı olduğunu söylemeye bile lüzum yoktur.

Bir şiirinde, öldükten sonra bir minare gölgesinde yatmak isteğini belirten vasiyeti üzerine **Mescid-i Şâhi'nin minaresi gölgesinde uyumakta** olan İkbal için Allah'tan rahmet dileriz.

***

- **Babasının annesi: Hz. Fâtıma**

Hz. Fâtıma; lakabı “beyaz, parlak ve aydınlık yüzlü kadın” anlamında ‘**Zehrâ**’ olmakla beraber “ıffetli ve namuslu kadın” anlamındaki ‘**Betûl**’ olarak da anılır. Ama babasının ona olan sevgisinin en belirgin nişanesi “Ümmü ebîhâ” (**Babasının annesi**) hitabıdır. Küçük yaşından itibaren, babasının her işine koşturması, onu bir anne gibi koruyup kollaması sebebiyle, babası ona bu lakabı vermiştir.

Resûlullah'ın terbiyesiyle yetişen Hz. Fâtıma onun hem hayâ ve edep gibi özelliklerine, hem de konuşma tarzından (Tirmizî) yürüyüşüne kadar (Müslim) birçok vafına sahip oldu. Babasının uygun gördüğü hayat tarzını benimseyerek onun gibi sade yaşadı.

Uhud Gazvesi'nde on hanımla birlikte gazilere yiyecek ve su taşıyan Hz. Fâtıma aynı zamanda yaralıları tedavi etti. Bu savaşta Hz. Peygamber'in dişinin kırılması üzerine yüzündeki kanları temizlemeye çalıştı.

“... Resûlullah'ın rahatsızlığı arttı; şiddetli baş ağrısı ve yüksek ateşi vardı. Hastalanmasının üzerinden birkaç gün geçti. Durumu gittikçe ağırlaşıyordu... Resûlullah, bir ara ev halkını yanında topladı. ‘Ortalık kızıştı. Karanlık gece fırtınaları gibi fitneler geliyor. Ben Allah'ın kitabı Kur'ân'ın helâl kıldığını helâl, haram kıldığını haram kıldım. **Ey kızım Fâtıma! Ey halam Safiye! Allah katında değeri olan işler yapın. Bana güvenmeyin. Çünkü ben sizi Allah'ın gazabından kurtaramam**’ dedi.

Herkes dağıldıktan sonra kızı Fâtıma'yı çağırılmalarını istedi. Kızı odaya girince ‘Hoş geldin kızım!’ dedi. Yanına oturmasını söyledi. **Eğilip kulağına bir şey fısıldadı. Fâtıma ‘Vah babam!’ diyerek ağlamaya başladı. Fâtıma'nın kulağına tekrar bir şey söyledi. Bu sefer Fâtıma'nın sevindiği görüldü.** Herkesi bir merak sardı; acaba ne demişti? Fakat Fâtıma bunu hiç kimseye söylemedi. Ancak Resûlullah'ın vefatından sonra tekrar sorulduğunda ‘**İlk sözünde bu hastalığı nedeniyle öleceğini, ölümünün çok yakın olduğunu söyledi. Bunun üzerine ağladım. Fakat ikinci sözünde ailesinden kendisine ilk kavuşanın ben olacağımı söyledi; bunun üzerine sevindim**’ dedi. Öyle de oldu. **Fâtıma, sevgili babasından altı ay sonra vefat etti.” (Celaleddin Vatandaş)**

Hz. Fâtıma (r.anhâ) geride gözü yaşlı sevgili kocası Hz. Ali ve beş çocuk bıraktı. **Hasan 8; Hüseyin 7; Ümmü Gülsüm 5; Zeynep 3; Rukiye 2** yaşlarındaydı. Üç ablasının ismini, üç kızında yaşatmak istemişti. **Kendisi de 28 yaşlarındaydı.** Bir çocuğu da küçükken vefat etmişti.

Hız. Hasan'ın soyundan gelen "şerif" ile Hız. Hüseyin'in soyundan gelen "seyyid" ünvanlı bahtiyar insanlarla İki Cihan Güneşi Efendimizin nesli devam edip gitmektedir.

***

• **Bir baba gittiğinde (alıntı)**

Bir baba gittiğinde; Arkanı yasladığın duvar Sabahları sıcak ekmek Okul harçlığı otobüs bileti Çiğlerinden bir parça gider Gider de gider... >	En sinirli anında bile Dudağının kenarında bir gülümseme Bayramda öpülecek el Çocuklarımızı sırtında taşıyan O sevimli dede gider Gider de gider...
Bir içten "oğlum kızım" sözünün sahibi İnatçı bir siyasetçi Koca bir beden Çocuk bir yürek Anneyle yapılan lüzumsuz tartışmalar Heyecanlı bir taraftar Çalışkan bir "Adam" gider Gider de gider...	Bir sarılmaya bir çift söze bile Fırsat vermez Azrail Vakit geldiği zaman Sadece baban değil Atan gider Canın gider Kanın gider Gider de gider...
Dolmaz boşluğu kısa zamanda Hep bir ses ararsın bir nefes Bir anahtar tıkırtısı Yanlış bir iş yapınca Gözünün içine bakılmasını Ama sadece beklersin...	Çünkü; Bir baba gittiğinde Sadece baban değil; Bir dostun Bir arkadaşın Bir sırdaşın Bir öğretmenin Bir ustan Bir yanın gider Gider de gider...!

***

• **Mevlâna, oğluna der ki: (e-posta)**

"Bahaeddin! Eğer daima cennette olmak istersen, herkesle dost ol, **hiç kimsenin kinini yüreğinde tutma!**

Fazla bir şey isteme ve hiç kimseden de fazla olma!

Merhem ve mum gibi ol! İğne gibi olma!

Eğer hiç kimseden sana fenalık gelmesini istemezsen,

Fena söyleyici!

Fena öğretici!

Fena düşünceli olma!

Çünkü bir adamı dostlukla anarsan, daima sevinç içinde olursun. İşte o sevinç Cennetin ta kendisidir.

Eğer bir kimseyi düşmanlıkla anarsan, daima üzüntü içinde olursun. İşte bu gam da cehennemnin ta kendisidir.

Dostlarını andığın vakit içinin bahçesi, çiçeklenir, gül ve fesleğenlerle dolar. Düşmanlarını andığın vakit, için, dikenler ve yılanlarla dolar, canın sıkılır, içine pejmürdelik gelir.

Bütün peygamberler ve veliler, böyle yaptılar, içlerindeki karakteri dışarı vurdular. Halk onların bu güzel huyuna mağlup olup tutuldu, hepsi gönül hoşluğu ile onların ümmeti ve müridi oldular."

Bahaeddin! Senin düşmanını sevmeni, düşmanın da seni sevmesini istemen, kırk gün onun hayrını ve iyiliğini söylemen halinde, o düşman senin dostun olur; Çünkü **'gönülden dile yol olduğu gibi, dilden de gönüle yol vardır.'**

Allah'ın sevgisini de onun aziz isimleriyle elde etmek mümkündür. Allah buyurdu ki: "Ey kullar, kalbinizde arınma olması için beni pek çok anmaktan geri durmayın."

Kalbinizde arınma ne kadar çok olursa, Allah'ın nurunun parlaklığı da kalpte o nispette fazla olur. Nitekim, ekmekçinin tandırı ne kadar sıcak olursa, o kadar ekmek alır, soğuk olunca ekmek almaz.

***

Kur'ân-ı Kerim'de baba-evlat ilişkisine ait örnekler;

- **Hz. İbrahim, puta tapan babasına nasihat edererek doğru yola iletmek ister,** fakat babası onu tehdit eder ve kovar. O da babası için af dileyeceğini söyleyerek Rabbına yönelir:

41. Kitap'ta İbrahim'i de an. Gerçekten o, son derece dürüst bir kimse, bir peygamber idi.

42. Hani babasına şöyle demişti: "Babacığım! İştmeyen, görmeyen ve sana bir faydası olmayan şeylere niçin tapıyorsun?"

43. "Babacığım! Doğrusu, sana gelmeyen bir ilim bana geldi. Bana uy ki seni doğru yola iletayım."

44. "Babacığım! Şeytana tapma! Çünkü şeytan Rahmân'a isyankâr olmuştur."

45. "Babacığım! Doğrusu ben, sana, çok esirgeyici Rahmân tarafından bir azabın dokunmasından, böylece şeytana bir dost olmandan korkuyorum."

46. Babası, "Ey İbrahim! Sen benim ilâhlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer vazgeçmezsen, mutlaka seni taşaya tutarım. Uzun bir süre benden uzaklaş!" dedi.

47. İbrahim, şöyle dedi: "Esen kal! Senin için Rabbimden af dileyeceğim. Şüphesiz O, beni nimetleriyle kuşatmıştır."

48. "Sizi ve Allah'tan başka taptıklarınızı terk ediyor ve Rabb'ime ibadet ediyorum. Rabbime ibadet etmekle de mutsuz olmayacağımı umuyorum."

49. İbrahim, onları da onların taptıklarını da terk edince, ona İshak ile Yakub'u bağışladık ve her birini peygamber yaptık. (*Meryem, 19/41-49*)

- **Hz. İbrahim'in rüyası ve oğlu İsmail'in teslimiyeti:**

100. "Ey Rabbim! Bana salihlerden olacak bir çocuk bağışla."

101. Biz de ona uysal bir oğul müjdeledik.

102. Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona, "Yavrum, ben rüyamda seni boğazladığımı gördüm. Düşün bakalım, ne dersin?" dedi. O da, "Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın" dedi.

103, 104. Nihayet her ikisi de (Allah'ın emrine) boyun eğip, İbrahim de onu (boğazlamak için) yüz üstü yere yatırınca ona, şöyle seslendik: "Ey İbrahim!"

105. "Gördüğün rüyanın hükmünü yerine getirdin. Şüphesiz biz iyi ve yararlı işleri en güzel şekilde yapanları böyle mükâfatlandırırız."

106. "Şüphesiz bu apaçık bir imtihandır."

107. Biz, (İbrahim'e) büyük bir kurbanlık vererek onu (İsmail'i) kurtardık.

108. Sonradan gelenler arasında ona güzel bir ad bıraktık.

109. İbrahim'e selâm olsun. (*Sâffât, 37/100-109*)

- Hz. Nûh 950 sene kavmine davette bulunur. Artık kimse inanmayınca, bir gemi yapması, gemiye binenlerin kurtulacağı, diğerlerinin suda boğulacağı vahyedilir. **Hz. Nûh, ısrarla davet ettiği halde gemiye binmeyen oğlu boğulmak üzereyken, kurtulması için Rabbine dua eder:**

36. Nûh'a vahyolundu ki: "Kavminden daha önce iman etmiş olanlardan başka, artık hiç kimse iman etmeyecek. O hâlde, onların yapmakta oldukları şeylerden dolayı üzülme."

37. "Gözetimimiz altında ve vahyimize göre gemiyi yap. Zulmedenler hakkında bana bir şey söyleme. Çünkü onlar suda boğulacaklardır."

40. Nihayet emrimiz gelip, tandır kaynamaya başlayınca (sular coşup taşınca) Nûh'a dedik ki: "Her cins canlıdan (erkekli dişili) birer çift, bir de kendileri hakkında daha önce hüküm verilmiş olanlar dışındaki âilen ile iman edenleri ona yükle." Ama, onunla beraber sadece pek az kimse iman etmişti.

41. (Nûh), "Binin ona. Onun yüzüp gitmesi de durması da Allah'ın adıyladır. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." dedi.

42. **Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu. Nûh, ayrı bir yere çekilmiş olan oğluna, "Yavruçugum, bizimle beraber sen de bin, inkârcılarla birlikte olma" diye seslendi.**

43. **O, "Ben, kendimi sudan koruyacak bir dağa sığınacağım" dedi.** Nûh, "Bugün Allah'ın rahmet ettikleri hariç, O'nun azabından korunacak hiç kimse yoktur" dedi. **Derken aralarına dalga giriverdi de oğlu boğulanlardan oldu.**

44. "Ey yeryüzü! Yut suyunu. Ey gök! Tut suyunu" denildi. Su çekildi, iş bitirildi. Gemi de Cûdî'ye oturdu ve "Zalimler topluluğu, Allah'ın rahmetinden uzak olsun!" denildi.

45. Nûh, Rabbine seslenip şöyle dedi: "**Rabbim! Şüphesiz oğlum da âilemdendir. Senin va'din elbette gerçektir.** Sen de hükmedenlerin en iyi hükmedenisin."

46. Allah, "Ey Nûh! **O, asla senin âilenden değildir.** Onun yaptığı, iyi olmayan bir iştir. O hâlde, hakkında hiçbir bilgin olmayan şeyi benden isteme. Ben, sana **cahillerden olmamanı** öğütlerim" dedi.

47. Nûh, "Rabbim! Şüphesiz ben senden hakkında bilgim olmayan şeyi istemekten sana sığırım. Eğer beni bağışlamaz ve bana acımazsan, şüphesiz ziyana uğrayanlardan olurum" dedi. (Hûd, 11/36-37, 40-47)

- **Lokmân'ın, oğluna nasihatleri:**

13. Hani Lokmân, oğluna öğüt vererek şöyle demişti: "Yavrum! Allah'a ortak koşma! Çünkü ortak koşmak elbette büyük bir zulümdür."

14. **İnsana da, anne babasına iyi davranmasını emrettik.** Annesi, onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun süttten kesilmesi de iki yıl içinde olur. (İşte onun için) insana şöyle emrettik: "Bana ve anne babana şükret. Dönüş banadır."

15. Eğer (anne ve baban), hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığın bir şeyi **bana ortak koşman için seninle uğraşırlarsa, onlara itaat etme. Fakat dünyada onlarla iyi geçin.** Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonra dönüşünüz ancak banadır. Ben de size yapmakta olduğunuz şeyleri haber vereceğim."

16. (Lokmân, öğütlerine şöyle devam etti:) "Yavrum! Şüphesiz yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa ve bir kayanın içinde, yahut göklerde ya da yerin içinde bile olsa, Allah onu çıkarır getirir. Çünkü Allah, en gizli şeyleri bilendir, (her şeyden) hakkıyla haberdar olandır."

17. "Yavrum! **Namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret. Kötülükten alıkoy. Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir.**"

18. "Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah, **hiçbir kibirleneni, övüngenini sevmeyiz.**"

19. "Yürüyüşünde **tabî ol. Sesini alçalt.** Çünkü seslerin en çirkini, şüphesiz eşeklerin sesidir!" (Lokmân, 31/13-19)

Ey insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının. **Hiçbir babanın çocuğuna hiçbir yarar sağlayamayacağı, hiçbir çocuğun da babasına hiçbir yarar sağlayamayacağı günden korkun!** Şüphesiz Allah'ın va'di gerçektir. **Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. O aldatıcı şeytan da Allah hakkında sizi aldatmasın.** (Lokmân, 31/33)